

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
С.Б. Жильцов
«_____» _____ 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**СОЦІАЛЬНА РОБОТА
З ОСОБЛИВИМИ ГРУПАМИ
КЛІЄНТІВ**

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 23 «Соціальна робота»
(шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність 231 «Соціальна робота»
(шифр і назва спеціальності)
спеціалізація _____
(назва спеціалізації)
інститут, факультет, відділення ІНСТИТУТ ЛЮДИНИ
(назва інституту, факультету, відділення)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 3187
(підпис) _____ (підпис, інше)
«_____» _____ 2016 р.

2016 – 2017 навчальний рік

Робоча програма «СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ОСОБЛИВИМИ ГРУПАМИ КЛІЄНТІВ» для студентів, які навчаються за спеціальністю «Соціальна робота» та здобувають академічну кваліфікацію «магістр соціальної роботи».

Розробник:

Т. В. Журавель, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи Інституту людини.

Модулі програми:

Модуль I. Соціальна робота з наркозалежними

Модуль II. Соціальна робота в пенітенціарній системі

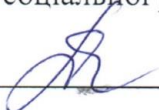
Модуль III. Соціальна робота в сфері паліативної допомоги

Модуль IV. Соціальна робота в психіатрії

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи.

Протокол від “30” серпня 2016 року № 8.

Завідувач кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи

 (Т. Г. Веретенко)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Структура програми навчальної дисципліни	7
I. Опис предмета навчальної дисципліни	7
II. Програми та тематичні плани модулів	8
<i>Модуль I. Соціальна робота з наркозалежними</i>	8
<i>Модуль II. Соціальна робота в пенітенціарній системі</i>	18
<i>Модуль III. Соціальна робота в сфері паліативної допомоги</i>	29
<i>Модуль IV. Соціальна робота в психіатрії</i>	38
III. Індивідуальна навчально-дослідна робота	49
IV. Система поточного та підсумкового контролю знань	50
V. Методи навчання	51
VI. Методичне забезпечення курсу	51
VII. Питання до екзамену	52
VIII. Рекомендована література	55

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Соціальна робота з особливими групами клієнтів» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою соціальної педагогіки та соціальної роботи на основі освітньо-професійної програми підготовки магістрів та відповідно до навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти (галузь знань: 23 «Соціальна робота», спеціальність: 231 «Соціальна робота»).

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяг знань, які повинен опанувати магістрант відповідно до вимог освітньо-професійної програми, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни, необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Програма навчальної дисципліни складається з таких модулів:

Модуль I. Соціальна робота з наркозалежними.

Модуль II. Соціальна робота в пенітенціарній системі.

Модуль III. Соціальна робота в сфері паліативної допомоги.

Модуль IV. Соціальна робота в психіатрії.

Мета курсу – сформувати мотиваційну, когнітивну та операційну складові готовності студентів до реалізації соціальної роботи з особливими групами отримувачів послуг.

Завдання курсу:

1. вивчення та аналіз змісту соціальної роботи з наркозалежними;
2. вивчення теоретичних засад та особливостей реалізації соціальної роботи в пенітенціарній системі;
3. аналіз та узагальнення досвіду соціальної роботи в сфері паліативної допомоги;
4. ознайомлення з особливостями соціальної роботи в психіатрії.

Після опанування курсу студенти мають володіти **знаннями** щодо:

- особливостей організації роботи з наркозалежними; засудженими та ув'язненими різних категорій; невиліковнохворими особами, які потребують паліативної допомоги; особами, які є психічнохворими.
- сутності та принципів соціальної роботи з особливими групами отримувачів послуг;

- змісту, методів та форм соціальної роботи з особливими групами отримувачів послуг;
- ролі та функцій різних соціальних інституцій у сфері соціальної роботи з особливими групами отримувачів послуг;
- кваліфікаційних характеристик соціального працівника, який реалізує завдання соціальної роботи з особливими групами отримувачів послуг.

Під час практичних та семінарських занять, самостійної роботи студенти **набувають уміння та навички:**

- планування та організації соціальної роботи з особливими групами отримувачів послуг;
- вибору та застосування адекватних та ефективних методів та форм у роботі з відповідними групами отримувачів послуг;
- налагодження взаємодії та партнерства з організаціями, що здійснюють соціальну роботу з різними групами отримувачів послуг;
- аналізу дій фахівців, що займаються соціальною роботою з різними групами отримувачів послуг, надання рекомендацій щодо оптимізації та модернізації такої діяльності.

Компетентності, яких набудуть студенти у процесі вивчення дисципліни:

Професійні – базові:

Деонтологічна (готовність до абсолютного дотримання моральних норм та етичних принципів у соціальній роботі); *діагностична* (вміння оцінити критичні стани та ризики, які можуть виникати у клієнтів та надати відповідну допомогу; вміння визначати та оцінювати актуальні соціальні проблеми, прогнозувати наступні зміни і впливи на соціальні об'єкти, визначати шляхи подолання проблем тощо); *технологічна* (готовність до розроблення та реалізації соціальних технологій з урахування специфіки регіону, динаміки часу та особливостей ситуації; здатність здійснювати ефективний моніторинг та оцінку впровадження технологій).

Професійні – спеціальні:

Розуміння соціально-психологічних особливостей різних категорій отримувачів послуг (вміння вибудовувати і підтримувати робочі стосунки з отримувачем послуг, оцінювати, розуміти й інтерпретувати поведінку; здатність використовувати широкий спектр прийомів і засобів розв'язання соціально-психологічних проблем отримувачів послуг тощо); *здатність до створення здоров'язберігаючого простору* (здатність до формування здоров'язберігаючої поведінки у отримувачів послуг; здатність до створення здоров'язберігаючого простору під час професійної діяльності тощо); *вміння здійснювати соціальну терапію* (володіння основними терапевтичними і практичними методами надання

першої психологічної допомоги особі чи групі осіб у вирішенні певних емоційних проблем, розвитку соціальних навичок подолання стресу, зміні ціннісних орієнтацій, спрямуванні асоціальних орієнтацій у конструктивне русло тощо).

Основні програмні результати навчання:

- Розуміння соціальних проблем, соціальної структури й процесів на рівні суспільства та громади.
- Здатність використовувати знання в галузі соціальної політики, актуальних соціальних проблем та підходів у організації надання допомоги отримувачам послуг.
- Вміння розробляти, вдосконалювати, адаптувати та оптимально використовувати сучасні технології соціальної роботи з різними категоріями отримувачів послуг.
- Здатність здійснювати менеджмент у соціальній сфері.
- Знання інноваційних форм та методів соціальної роботи з різними групами отримувачів послуг, можливість адаптувати інноваційні форми і методи роботи до сучасних реалій.
- Готовність до абсолютного дотримання моральних норм та етичних принципів у соціальній роботі.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 270 год., із них 32 год. – лекції, 20 год. – практичні заняття, 20 год. – семінарські заняття, 150 год. – самостійна робота, 30 год. – самостійна робота з підготовки до екзамену, 18 год. – модульний контроль.

Вивчення студентами навчальної дисципліни «Соціальна робота з особливими групами клієнтів» завершується складанням іспиту.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предмет: процес здійснення соціально-педагогічної роботи з різними групами клієнтів з урахуванням їх потреб, специфіки, а також новітніх підходів до підвищення ефективності такої діяльності.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 9	Галузь знань <i>13.01 «Соціальне забезпечення»</i>	Нормативна	
	Напрямок підготовки -		
Модулів – 4	Спеціальність: 8.13010201 Соціальна робота	Рік підготовки	
Змістових модулів – 9		5-ий, 6-ий	-
Індивідуальне науково-дослідне завдання – <i>Розробка перспективного плану ведення випадку у роботі з клієнтом</i>		Семестр	
Загальна кількість годин – 270		9-ий, 10-ий, 11-ий, 12-ий	-
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 10	Освітній рівень: Другий (магістерський)	Лекції	
		32 год.	-
		Практичні	
		20 год.	-
		Семінарські	
		20 год.	-
		Самостійна робота	
		150 год.	-
		Самостійна робота до екзамену	
30 год.			
Вид контролю:			
екз.			

II. ПРОГРАМИ ТА ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ МОДУЛІВ

МОДУЛЬ 1. СОЦІАЛЬНА РОБОТА З НАРКОЗАЛЕЖНИМИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		<i>Разом</i>	<i>Аудиторних</i>	<i>Лекцій</i>	<i>Семінарських</i>	<i>Практичних</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Підсумковий контроль</i>
Змістовий модуль I.								
Зasadничі аспекти соціальної роботи з наркозалежними								
1.	Соціальні та поведінкові особливості підлітків та молоді, які вживають ПАР	14	4	2	2		10	
2.	Оцінка на предмет вживання наркотиків	16	4	2		2	10	2
Разом		30	8	4	2	2	20	2
Змістовий модуль II.								
Реалізація профілактичних програм серед наркозалежних								
3.	Реабілітаційні програми та терапевтичні спільноти	14	4	2		2	10	
4.	Сутність та особливості реалізації програм зменшення шкоди в Україні	16	4	2	2		10	2
Разом		30	8	4	2	2	20	2
Разом за навчальним планом		60	16	8	4	4	40	4

ПРОГРАМА

Модулю 1. Соціальна робота з наркозалежними

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Зasadничі аспекти соціальної роботи з наркозалежними

ЛЕКЦІЯ 1. Соціальні та поведінкові особливості підлітків та молоді, які вживають ПАР (2 год.)

Етапи формування наркотичної залежності.

Фактори переходу до вживання наркотиків ін'єкційним шляхом.

Загальні наслідки вживання ПАР, зокрема ін'єкційним шляхом.

Соціальні та поведінкові особливості СІН: специфіка вживання наркотиків, незахищені статеві контакти, протиправна поведінка тощо.

Відмінності неповнолітніх та молодих споживачів від дорослих, які вживають ПАР.

Основні поняття теми: наркозалежність, психоактивні речовини (ПАВ), споживач ін'єкційних наркотиків (СІН).

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1. Соціальні та поведінкові особливості підлітків та молоді, які вживають ПАР (2 год.)

ЛЕКЦІЯ 2. Оцінка на предмет вживання наркотиків (2 год.)

Зовнішні ознаки вживання ПАР, зокрема ін'єкційним шляхом.

Поведінкові ознаки вживання ПАР, зокрема ін'єкційним шляхом.

Алгоритм оцінки підлітків та молоді на предмет вживання ПАР.

Визначення способу вживання.

Основні поняття теми: ознаки вживання ПАР, алгоритм оцінки, спосіб вживання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. Оцінка на предмет вживання наркотиків (2 год.)

Модульний контроль 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Реалізація профілактичних програм серед наркозалежних

ЛЕКЦІЯ 3. Реабілітаційні програми та терапевтичні спільноти (2 год.)

Складові компоненти реабілітаційної програми.

Детоксикація.

Амбулаторні та стаціонарні реабілітаційні програми в Україні.

Особливості програми «12 кроків».

Терапевтичні спільноти: АА, АН, АЛАНОН.

Основні поняття теми: детоксикація, амбулаторна програма, стаціонарна програма, терапевтична спільнота.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. Реабілітаційні програми та терапевтичні спільноти (2 год.)

ЛЕКЦІЯ 4. Сутність та особливості реалізації програм зменшення шкоди в Україні (2 год.)

Філософія зменшення шкоди від вживання наркотиків.

Цільова група програм зменшення шкоди.

Стратегії зменшення шкоди в профілактиці вживання ПАР.

Поширення інформації щодо зниження ризику.

Основні поняття теми: зменшення шкоди, стратегії зменшення шкоди, зниження ризику.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2. Сутність та особливості реалізації програм зменшення шкоди в Україні (2 год.)

Модульний контроль 2.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА

Модулю 1. Соціальна робота з наркозалежними

Разом: 60 год., лекції – 8 год., практичні заняття – 4 год., семінарські заняття – 4 год.,
самостійна робота – 40 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II	
Назва модуля	Засадничі аспекти соціальної роботи з наркозалежними		Реалізація профілактичних програм серед наркозалежних	
Кількість балів	69 балів		69 балів	
Лекції	1	2	4	5
Дати				
Теми лекцій	Соціальні та поведінкові особливості підлітків та молоді, які вживають ПАР <i>(1 бал)</i>	Оцінка на предмет вживання наркотиків <i>(1 бал)</i>	Реабілітаційні програми та терапевтичні спільноти <i>(1 бал)</i>	Сутність та особливості реалізації програм зменшення шкоди в Україні <i>(1 бал)</i>
Теми практичних занять		Оцінка на предмет вживання наркотиків <i>(11 балів)</i>	Реабілітаційні програми та терапевтичні спільноти <i>(11 балів)</i>	
Теми семінарських занять	Соціальні та поведінкові особливості підлітків та молоді, які вживають ПАР <i>(11 балів)</i>			Сутність та особливості реалізації програм зменшення шкоди в Україні <i>(11 балів)</i>
Самостійна робота	# 1. (20 балів)		# 2. (20 балів)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий контроль	ЗАЛІК			

Максимально можлива кількість балів: 138.

Коефіцієнт: 1,38.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 1,38 = \text{кількість балів} - \text{рейтинговий показник успішності студента}$

(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Модулю 1. Соціальна робота з наркозалежними

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Засадничі аспекти соціальної роботи з наркозалежними

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1. Соціальні та поведінкові особливості підлітків та молоді, які вживають ПАР (2 год.)

Потреби підлітків та молоді, які вживають ПАР, зокрема ін'єкційним шляхом.

Соціальні послуги, які мають надаватися підліткам та молоді, які вживають ПАР.

Рівень охоплення послугами підлітків та молоді, які вживають ПАР.

Підбиття підсумків. Обговорення.

Література:

Основна: 5, 6.

Додаткова: 1, 2, 3, 4.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. Оцінка на предмет вживання наркотиків (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

Відпрацювання алгоритму оцінки підлітків та молоді на предмет вживання ПАР.

Визначення спеціальних запитань.

Навички, якими має володіти соціальний працівник для здійснення обстеження підлітків та молоді на предмет вживання ПАР.

Література:

Основна: 1, 5, 6.

Додаткова: 1, 2, 3.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Реалізація профілактичних програм серед наркозалежних

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. Реабілітаційні програми та терапевтичні спільноти (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

Зв'язок етапів зміни поведінки та формування залежності.

Мотивація як запорука включення до програми реабілітації.

Література:

Основна: 2, 3, 4, 6.

Додаткова: 1, 4.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2. Сутність та особливості реалізації програм зменшення шкоди в Україні (2 год.)

Програми обміну шприців.

Реалізація програм замісної підтримуючої терапії (ЗПТ).

Реалізація програм підтримки.

Розвиток інфраструктури соціальних та медичних центрів допомоги.

Підбиття підсумків. Обговорення.

Література:

Основна: 1, 2, 3, 4, 5.

Додаткова: 2, 3, 4.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Модулю 1. Соціальна робота з наркозалежними

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Засадничі аспекти соціальної роботи з наркозалежними

Тема 1, 2. Соціальні та поведінкові особливості підлітків та молоді, які вживають ПАР (20 год.)

1. Заповніть Таблицю М1-1.1. Проаналізуйте, які послуги та де саме можуть отримати підлітки та молодь, які вживають ПАР, за місцем вашого проживання. – 20 балів.

Таблиця М1-1.1.

<i>№</i>	<i>Назва послуги</i>	<i>Яким потребам споживачів така послуга відповідає</i>	<i>Де можна отримати послугу (назва організації та адреса)</i>

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Реалізація профілактичних програм серед наркозалежних

Тема 3, 4. Реабілітаційні програми та терапевтичні спільноти (20 год.)

2. Зробіть аналіз реабілітаційної програми будь-якого центру реабілітації для наркозалежних за наданою схемою – 20 балів.

Схема для аналізу:

- Назва реабілітаційного центру.
- Назва програми, яку покладено в основу реабілітації.
- Строк, на який розрахована програма.
- Складові програми.
- Сильні сторони програми.
- Ризики, які існують.
- Відгуки про дану програму, які існують у інформаційному просторі України.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Зasadничі аспекти соціальної роботи з наркозалежними			
1. Заповніть таблицю CP 1.1. Проаналізуйте, які послуги та де саме можуть отримати підлітки та молодь, які вживають ПАР, за місцем вашого проживання (20 год.).	Практичне заняття, семінарське заняття, модульний контроль	20	II
Змістовий модуль II. Реалізація профілактичних програм серед наркозалежних			
2. Зробіть аналіз реабілітаційної програми будь-якого центру реабілітації для наркозалежних за наданою схемою (20 год.).	Практичне заняття, семінарське заняття, модульний контроль	20	III
<i>Разом: 40 год.</i>	<i>Разом:</i>	40	

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

Навчальні досягнення студентів з Модулю 1. “Соціальна робота з наркозалежними” оцінюють за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюють відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їхнього переведення у європейську (ECTS) шкалу.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Лекції	4
2.	Практичні заняття	22
3.	Семінарські заняття	22
4.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
5.	Самостійна робота	40
Підсумковий рейтинговий бал		138

Максимально можлива кількість балів: 138.

Коефіцієнт: 1,38.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 1,38 =$ кількість балів – рейтинговий показник успішності студента (де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовують такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік;
- **методи письмового контролю:** модульне письмове тестування, контрольна робота, реферат, інформаційне повідомлення;
- **методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Розподіл балів, присвоюваних студентам

МОДУЛІ				МКР	Разом
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			
T1	T2	T4	T5		
22	22	22	22	50	138

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їхнього виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

до Модулю 1 «Соціальна робота з наркозалежними»

Основна:

1. Аутрич-робота среди потребителей инъекционных наркотиков / [Киценко Н., Волик А., Шульга Л. и др.]. – К. : МБФ «Альянс ВИЧ/СПИД в Украине», 2012. – 82 с.
2. Байкенов Е.Б. Мотивационное консультирование на различных этапах наркологической помощи : методические рекомендации / Е.Б. Байкенов. – Павлодар, 2010. – 49 с.
3. Волик А. Аутрич и консультирование / Волик А., Киценко Н. – К. : АFEW, 2009. – 127 с.
4. Мотивационное интервьюирование лиц, употребляющих инъекционные наркотики : метод. рекоменд. – К. : Альянс ВИЧ, СПИД в Украине, 2004. – 108 с.
5. Подростки групп риска к инфицированию ВИЧ : Книга для участника : учебно-методическое пособие / [Аноприенко Е. В., Журавель Т. В., Пархоменко Ж. В.] / Под общ. ред. Т. В Журавель. – К. : ПЦ «Фолиант», 2012. – 228 с.
6. Профілактика виживання наркотиків серед учнівської та студентської молоді : метод. посібник / Журавель Т. В., Самусь В. В., Сергеева К. В., Соловйова О.Д., Строева Н. М. ; за ред. Т.В. Журавель. – К. : ФО- П Буря О.Д. 2014. – 96 с.

Додаткова:

1. Адиктивна поведінка підлітків. – К. : [б.в.], 2013. – 117 с.
2. Егоров А. Ю. Возрастная наркология / Егоров А. Ю. – СПб., 2002. – 272 с.
3. Личко А. Е. Подростковая наркология / Личко А. Е., Битецкий В. С. – М. : [б.и.], 1999. – 231 с.
4. Шаг за шагом: проблемы сообщества потребителей инъекционных наркотиков и пути их решения / [Власенко Л., Волик А., Саранг А. и др.] / Под общ. ред. Т. Дешко. – К. : МБФ «Альянс ВИЧ/СПИД в Украине», 2004. – 82 с.

МОДУЛЬ 2. СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СИСТЕМІ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		<i>Разом</i>	<i>Аудиторних</i>	<i>Лекцій</i>	<i>Семінарських</i>	<i>Практичних</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Підсумковий контроль</i>
Змістовий модуль I.								
Загальні засади соціальної роботи в пенітенціарній системі								
1.	Предмет та завдання пенітенціарної соціальної роботи, історія становлення	14	4	2	2		10	
2.	Об'єкти та суб'єкти соціальної роботи в пенітенціарній системі, основні напрями та форми її реалізації	16	4	2		2	10	2
Разом		30	8	4	2	2	20	2
Змістовий модуль II.								
Етапи та методи соціальної роботи з різними категоріями засуджених								
3.	Специфіка соціальної роботи на різних дільницях установи виконання покарань	5	2	2			4	
4.	Соціальна робота з підготовки засуджених до звільнення	9	2			2	8	
5.	Особливості соціальної роботи з різними категоріями засуджених	16	4	2	2		8	2
Разом		30	8	4	2	2	20	2
Разом за навчальним планом		60	16	8	4	4	40	4

ПРОГРАМА

Модулю 2. Соціальна робота в пенітенціарній системі

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Загальні засади соціальної роботи в пенітенціарній системі

ЛЕКЦІЯ 1. Предмет та завдання пенітенціарної соціальної роботи, історія становлення (2 год.)

Предмет пенітенціарної соціальної роботи.

Принципи, завдання та функції пенітенціарної соціальної роботи в установах виконання покарань (далі – УВП).

Ефективна ресоціалізація як мета пенітенціарної соціальної роботи.

Структура кримінально-виконавчої служби (пенітенціарної системи) в Україні.

Основні поняття теми: пенітенціарна система, кримінально-виконавча служба (КВС), ресоціалізація, пенітенціарна соціальна робота, установи виконання покарань (УВП).

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1. Предмет та завдання пенітенціарної соціальної роботи, історія становлення (2 год.)

ЛЕКЦІЯ 2. Об'єкти та суб'єкти соціальної роботи в пенітенціарній системі, основні напрями та форми її реалізації (2 год.)

Категорії засуджених як об'єкти соціальної роботи в пенітенціарній системі.

Суб'єкти, які реалізують соціальну роботу із засудженими в умовах пенітенціарної системи.

Партнерські організації, які реалізують соціальну роботу на базі УВП: ЦСССДМ, громадські організації, релігійні спільноти.

Основні поняття теми: категорії засуджених, об'єкти соціальної роботи в пенітенціарній системі, суб'єкти соціальної роботи в пенітенціарній системі, партнерство.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. Об'єкти та суб'єкти соціальної роботи в пенітенціарній системі, основні напрями та форми її реалізації (2 год.)

Модульний контроль 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Етапи та методи соціальної роботи з різними категоріями засуджених

ЛЕКЦІЯ 3. Специфіка соціальної роботи на різних дільницях установи виконання покарань (2 год.)

Дільниці УВП.

Соціальна робота на дільниці карантину, діагностики та розподілу.

Діагностика проблем, потреб та особливостей засудженого. Початкова оцінка та її методи.

Соціальна робота на дільниці ресоціалізації, діяльність служби соціально-виховної та психологічної роботи УВП. Комплексна оцінка потреб, розробка індивідуального плану соціально-виховної роботи із засудженим.

Соціальна робота на дільниці соціальної адаптації.

Діяльність піклувальної ради та батьківського комітету в виховних колоніях для неповнолітніх.

Основні поняття теми: дільниці УВП, діагностика, оцінка потреб, служба соціально-виховної та психологічної роботи із засудженим, соціальна адаптація.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. Соціальна робота з підготовки засуджених до звільнення (2 год.)

ЛЕКЦІЯ 4. Особливості соціальної роботи з різними категоріями засуджених (2 год.)

Особливі категорії засуджених, які потребують підтримки.

Специфіка соціальної роботи з неповнолітніми засудженими.

Особливості соціальної роботи із засудженими жінками, а також жінками, які мають дітей до 3-х років.

Соціальна робота із засудженими похилого віку та особами, які мають інвалідність.

Основні поняття теми: особливі категорії засуджених, неповнолітні засуджені, засуджені жінки, засуджені похилого віку, засуджені, які мають інвалідність.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2. Особливості соціальної роботи з різними категоріями засуджених (2 год.)

Модульний контроль 2.

Навчально-методична карта

Модулю 2. Соціальна робота в пенітенціарній системі

Разом: 60 год., лекції – 8 год., практичні заняття – 4 год., семінарські заняття – 4 год.,
самостійна робота – 40 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		
Назва модуля	Загальні засади соціальної роботи в пенітенціарній системі		Етапи та методи соціальної роботи з різними категоріями засуджених		
Кількість балів	89 балів		79 балів		
Лекції	1	2	3	4	5
Дати					
Теми лекцій	Предмет та завдання пенітенціарної соціальної роботи, історія становлення <i>(1 бал)</i>	Об'єкти та суб'єкти соціальної роботи в пенітенціарній системі, основні напрями та форми її реалізації <i>(1 бал)</i>	Специфіка соціальної роботи на різних дільницях установи виконання покарань <i>(1 бал)</i>		Особливості соціальної роботи з різними категоріями засуджених <i>(1 бал)</i>
Теми практичних занять		Об'єкти та суб'єкти соціальної роботи в пенітенціарній системі, основні напрями та форми її реалізації <i>(11 балів)</i>		Соціальна робота з підготовки засуджених до звільнення <i>(11 балів)</i>	
Теми семінарських занять	Предмет та завдання пенітенціарної соціальної роботи, історія становлення <i>(11 балів)</i>				Особливості соціальної роботи з різними категоріями засуджених <i>(11 балів)</i>
Самостійна робота	# 1. (20 балів) # 2. (20 балів)		# 3. (10 балів) # 4. (20 балів)		
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		
Підсумковий контроль	ЗАЛІК				

Максимально можлива кількість балів: 168.

Коефіцієнт: 1,68.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 1,68 = \text{кількість балів} - \text{рейтинговий показник успішності студента}$

(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 2. Соціальна робота в пенітенціарній системі

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Загальні засади соціальної роботи в пенітенціарній системі

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1. Предмет та завдання пенітенціарної соціальної роботи, історія становлення (2 год.)

Становлення засад соціальної роботи у вітчизняній пенітенціарній системі: основні етапи.

Характеристика допенітенціарного, або карального, етапу. Перші місця ув'язнення для неповнолітніх правопорушників.

Характеристика пенітенціарного, або філантропічного, етапу.

Характеристика виправно-трудового етапу. Радянська виховно-трудова колонія.

Характеристика реформаторського етапу. Виховна колонія на сучасному етапі розвитку пенітенціарної системи в Україні.

Підбиття підсумків. Обговорення.

Література:

Основна: 1, 3, 4, 6.

Додаткова: 1, 2, 3.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. Об'єкти та суб'єкти соціальної роботи в пенітенціарній системі, основні напрями та форми її реалізації (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

Основні напрями та форми соціальної роботи в УВП.

Організація профілактичної роботи в місцях позбавлення волі.

Робота з методом «рівний – рівному».

Волонтерський рух в місцях позбавлення волі.

Групи підтримки в місцях позбавлення волі.

Інформаційно-просвітницькі та соціально-психологічні тренінги.

Масові заходи та акції, творчі вечори, концерти.

Література:

Основна: 3, 6, 7.

Додаткова: 2, 4.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Етапи та методи соціальної роботи з різними категоріями засуджених

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. Соціальна робота з підготовки засуджених до звільнення (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

Мета, завдання та принципи підготовки засуджених до звільнення.

Актуальні потреби та проблеми засуджених, які готуються до звільнення з місць позбавлення волі, у тому числі неповнолітніх.

Основні завдання та зміст діяльності органів та установ, які беруть участь у підготовці засуджених до звільнення.

Взаємодія між працівниками установ виконання покарань і суб'єктами соціального патронажу у здійсненні підготовки засуджених до звільнення. Формування партнерської мережі у підготовці засуджених до звільнення.

Література:

Основна: 4, 5, 6, 7.

Додаткова: 1, 2, 4.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2. Особливості соціальної роботи з різними категоріями засуджених (2 год.)

Особливі категорії засуджених, які потребують підтримки.

Соціальна робота із особами, засудженими до довічного ув'язнення.

Соціальна робота із наркозалежними засудженими.

Соціальна робота із засудженими, які зазнають утисків.

Підбиття підсумків. Обговорення.

Література:

Основна: 5, 6, 7.

Додаткова: 1, 2, 4.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Модулю 2. Соціальна робота в пенітенціарній системі

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Загальні засади соціальної роботи в пенітенціарній системі

Тема 1, 2. Загальні засади соціальної роботи в пенітенціарній системі (20 год.)

1. Напишіть есе на тему: «Причини повторних правопорушень (рецидивної злочинності) та шляхи їх запобігання (через призму пенітенціарної соціальної роботи)».

Обсяг роботи: 4 – 5 друкованих аркушів (Times New Roman, 14, одинарний інтервал, поля: 2x2x1x1). – 20 балів.

2. Підготуйте аналітичний матеріал на тему «Кримінальна субкультура в Україні».

I. Охарактеризуйте явище кримінальної субкультури та визначте:

- роль та особливості кримінального сленгу;
- значення кримінальних татуювань;
- особливості кримінальної ієрархії в місцях позбавлення волі.

II. Визначте роль обізнаності фахівців соціальної роботи в особливостях кримінальної субкультури, які реалізують соціальну роботу в УВП.

Обсяг роботи: 5 – 10 друкованих аркушів (Times New Roman, 14, одинарний інтервал, поля: 2x2x1x1). – 20 балів.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ.

Етапи та методи соціальної роботи з різними категоріями засуджених

Тема 3, 4, 5. Співвідношення потреб та послуг для різних категорій засуджених, які готуються до звільнення (20 год.)

3. Напишіть есе на тему: «Роль соціальної роботи із ув'язненими на етапі слідчого ізолятору».

Обсяг роботи: 2 друкованих аркуші (Times New Roman, 14, одинарний інтервал, поля: 2x2x1x1). – 10 балів.

4. Заповніть Таблицю М2-2.1. Визначте, які потреби мають різні категорії засуджених та які послуги вони повинні отримувати. – 20 балів.

Таблицю М2-2.1.

<i>Категорія засуджених</i>	<i>Основні потреби</i>	<i>Основні послуги</i>	<i>Які організації можуть надавати/надають такі послуги в УВП Київської області</i>

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. Загальні засади соціальної роботи в пенітенціарній системі			
1. Напишіть есе на тему: «Причини повторних правопорушень (рецидивної злочинності) та шляхи їх запобігання (через призму пенітенціарної соціальної роботи)» (10 год.).	Практичне заняття, семінарське заняття, модульний контроль	20	II
2. Підготуйте аналітичний матеріал на тему «Кримінальна субкультура в Україні» (10 год.).	Практичне заняття, семінарське заняття, модульний контроль	20	III
Змістовий модуль II. Етапи та методи соціальної роботи з різними категоріями засуджених			
3. Напишіть есе на тему: «Роль соціальної роботи із ув'язненими на етапі слідчого ізолятору» (10 год.).	Практичне заняття, семінарське заняття, модульний контроль	10	IV
4, 5. Заповніть Таблицю М2-2.1. Визначте, які потреби мають різні категорії засуджених та які послуги вони повинні отримувати (10 год.).	Практичне заняття, семінарське заняття, модульний контроль	20	V
<i>Разом: 40 год.</i>	<i>Разом:</i>	70	

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів з Модулю 2. “Соціальна робота в пенітенціарній системі” оцінюють за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюють відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їхнього переведення у європейську (ECTS) шкалу.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Лекції	4
2.	Практичні заняття	22
3.	Семінарські заняття	22
4.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
5.	Самостійна робота	70
Підсумковий рейтинговий бал		168

Максимально можлива кількість балів: 168.

Коефіцієнт: 1,68.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 1,68 = \text{кількість балів} - \text{рейтинговий показник успішності студента}$
(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрантів застосовують такі методи:

- **методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік;
- **методи письмового контролю:** модульне письмове тестування, контрольна робота, реферат, інформаційне повідомлення;
- **методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Розподіл балів, присвоюваних студентам

МОДУЛІ					МКР	Разом
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5		
32	32	21	16	17	50	168

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їхнього виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

до Модулю 2 «Соціальна робота в пенітенціарній системі»

Основна:

1. Ашин А. А. Воспитательная колония: история и современность : монография / Ашин А. А. – Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2008. – 428 с.
2. Беляева Л. И. Становление и развитие исправительных заведений для несовершеннолетних правонарушителей в России (середина XIX – начало XX века) // Беляева Л. И. – М. : [б.и.], 1995. – 100 с.
3. Герман Е. Шаг за шагом: профилактическая работа общественных организаций в учреждениях исполнения наказаний Украины / Елена Герман. – К. : МБФ «Альянс по ВИЧ/СПИД в Украине», 2012. – 74 с.
4. Журавель Т.В. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми в установах пенітенціарної системи / Т. В. Журавель // Соціальна педагогіка : навч. посібник / За заг. ред. О. В. Безпалько; Авт.-кол. О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, Т. Г. Веретенко та ін. : – К. : Академвидав, 2013. – 312 с.; С. 217–236.
5. Підготовка до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк, у тому числі неповнолітніх: метод. посібник / За ред. Т. В. Журавель, Ю. В. Пилипас ; Авт.-кол.: В. М. Вовк, Т. В. Журавель, В. М. Калівошко та ін. – К. : Версо-04, 2012. – 168 с.
6. Социальная работа в уголовно-исполнительной системе : учеб. пособ. / С. А. Лузгин, М. И. Кузнецов, В. Н. Казанцев [и др.]. ; под общ. ред. Ю. И. Калинина – 2-е изд., испр. – Рязань : Академия права и управления Федеральной службы исполнения наказаний, 2006. – 355 с.
7. Соціальна робота з неповнолітніми, які перебувають у місцях позбавлення волі / авт.-упоряд.: О. В. Беца, О. В. Вакуленко, І. М. Дубиніна [та ін.]. ; за ред. Синьова В. М. – К. : [б.в.], 2003. – 222 с.

Додаткова:

1. Кримінально-виконавче право України : підручник / [О. М. Джужа, І. Г. Богатирьов, О. Г. Колб та ін.]; за заг. ред. О. М. Джужи. – К. : Атіка, 2010. – 752 с.
2. Кримінально-виконавчий кодекс України : офіц. видання зі змін та доп. станом на 20.12.2007 р., прийн. 11 липня 2003 р. № 1129-IV / М-во юстиції України. – К. : Форум, 2007. – 164 с.
3. Кудимов А. Ф. Историческая справка о создании и организации пенитенциарных учреждений для несовершеннолетних правонарушителей / Кудимов А. Ф. // Вопросы ювенальной юстиции – 2006 – Вып. №3 (8) – С. 2–5.
4. Педагогічні основи ресоціалізації злочинців / Синьов В. М., Радов Г. О., Кривуша В. І., Беца О. В. – К. : МП “Леся”, 1997. – 272 с.

МОДУЛЬ 3. СОЦІАЛЬНА РОБОТА В СФЕРІ ПАЛІАТИВНОЇ ДОПОМОГИ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		<i>Разом</i>	<i>Аудиторних</i>	<i>Лекцій</i>	<i>Семінарських</i>	<i>Практичних</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Підсумковий контроль</i>
Змістовий модуль I.								
Становлення та розвиток соціальної роботи у сфері паліативної допомоги								
1.	Становлення та розвиток паліативної допомоги в світі та в Україні.	14	4	2	2		10	
2.	Соціальна робота з особами, які перебувають на довготривалому лікуванні, зокрема невиліковно хворих.	16	4	2		2	10	2
Разом		30	8	4	2	2	20	2
Змістовий модуль II.								
Робота з дітьми у сфері паліативної допомоги								
3.	Дитяча паліативна допомога.	4	4	2	2			
4.	Організація дозвілля дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні.	26	4	2		2	20	2
Разом		30	8	4	2	2	20	2
Разом за навчальним планом		60	24	8	4	4	40	4

ПРОГРАМА

Модулю 3. Соціальна робота в сфері паліативної допомоги

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Становлення та розвиток соціальної роботи у сфері паліативної допомоги

ЛЕКЦІЯ 1. Становлення та розвиток паліативної допомоги в світі та в Україні (2 год.)

Етимологічний аналіз та визначення поняття «паліативна допомога».

Паліативна допомога в історичній ретроспективі.

Становлення та розвиток паліативної допомоги в Україні.

Основні поняття теми: паліативна допомога, хоспісна допомога, клієнт паліативної допомоги.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1. Становлення та розвиток паліативної допомоги в світі та в Україні (2 год.)

ЛЕКЦІЯ 2. Соціальна робота з особами, які перебувають на довготривалому лікуванні, зокрема невиліковно хворих (2 год.)

Медико-соціальні та психологічні питання клієнтів паліативних установ.

Моделі та принципи надання допомоги паліативним хворим.

Професійна компетентність соціального працівника.

Основні поняття теми: стаціонарні хоспіси, хоспісна команда, особи, які перебувають на довготривалому лікуванні, невиліковно хворі.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. Соціальна робота з особами, які перебувають на довготривалому лікуванні, зокрема невиліковно хворих (2 год.).

Модульний контроль 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Робота з дітьми у сфері паліативної допомоги

ЛЕКЦІЯ 3. Дитяча паліативна допомога (2 год.)

Особливості дитячого хоспісу.

Характеристика соціально-психологічного портрету дитини, яка перебуває на довготривалому лікуванні, та невиліковно хворої дитини.

Характеристика напрямків соціальної роботи у даній установі.

Основні поняття теми: дитини, яка перебуває на довготривалому лікуванні,

невиліковно хвора дитина, дитяча паліативна допомога, дитячий хоспіс.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2. Дитяча паліативна допомога (2 год.)

ЛЕКЦІЯ 4. Організація дозвілля дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні (2 год.)

Визначення специфіки підтримки дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні.

Основні потреби дитини та її найближчого оточення.

Особливості організації дозвілля дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні.

Лікарняні дозвіллієві програми.

Основні поняття теми: потреби, казко-терапія, арт-терапія, аніматор.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. Організація дозвілля дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні (2 год.)

Модульний контроль 2.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА

Модулю 3. Соціальна робота у сфері паліативної допомоги

Разом: 60 год., лекцій – 8 год., практичні заняття – 4 год., семінарські заняття – 4 год., самостійна робота – 40 год., підсумковий контроль – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II	
Назва модуля	Становлення та розвиток соціальної роботи у сфері паліативної допомоги		Робота з дітьми у сфері паліативної допомоги	
Кількість балів	79 балів		69 балів	
Лекції	1	2	3	4
Дати				
Теми лекцій	Становлення та розвиток паліативної допомоги в світі та в Україні. <i>(1 бал)</i>	Соціальна робота з особами, які перебувають на довготривалому лікуванні, зокрема невиліковно хворих. <i>(1 бал)</i>	Дитяча паліативна допомога. <i>(1 бал)</i>	Організація дозвілля дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні. <i>(1 бал)</i>
Теми практичних занять		Соціальна робота з особами, які перебувають на довготривалому лікуванні, зокрема невиліковно хворих. <i>(11 балів)</i>		Організація дозвілля дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні. <i>(11 балів)</i>
Теми семінарських занять	Становлення та розвиток паліативної допомоги в світі та в Україні. <i>(11 балів)</i>		Дитяча паліативна допомога. <i>(11 балів)</i>	
Самостійна робота	# 1 (10 балів) # 2 (20 балів)		# 3 (20 балів)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)	
Підсумковий контроль	ЗАЛІК			

Максимально можлива кількість балів: 148.

Коефіцієнт: 1,48.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 1,48 =$ кількість балів – рейтинговий показник успішності студента
(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Модулю 3. «Соціальна робота у сфері паліативної допомоги»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Становлення та розвиток соціальної роботи у сфері паліативної допомоги

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1. Становлення та розвиток паліативної допомоги в світі та в Україні. (2 год.)

Етимологічний аналіз та визначення поняття «паліативна допомога».

Паліативна допомога в історичній ретроспективі.

Становлення та розвиток паліативної допомоги в Україні.

Історія створення та завдання хоспісу.

Напрямки діяльності хоспісу.

Підбиття підсумків. Обговорення.

Література:

Основна: 2, 5.

Додаткова: 1, 3.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. Соціальна робота з особами, які перебувають на довготривалому лікуванні, зокрема невиліковно хворих. (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

Медико-соціальні та психологічні питання клієнтів паліативних установ.

Моделі та принципи надання допомоги паліативним хворим.

Професійна компетентність соціального працівника.

Література:

Основна: 2, 5.

Додаткова: 1, 3.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Робота з дітьми у сфері паліативної допомоги

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2. Дитяча паліативна допомога. (2 год.)

Особливості дитячого хоспісу.

Характеристика соціально-психологічного портрету дитини, яка перебуває на довготривалому лікуванні, та невиліковно хворої дитини.

Характеристика напрямків соціальної роботи у даній установі.

Підбиття підсумків. Обговорення.

Література:

Основна: 1, 2, 4.

Додаткова: 2, 4.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. Організація дозвілля дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

Лікарняні програми.

Програма «Лікарняні клоуни» (досвід БФ «Доктор Клоун»).

Створення анімації, функції арт-терапії.

Досвід залучення волонтерів.

Література:

Основна: 1, 3, 4.

Додаткова: 2, 4.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Модулю 3. «Соціальна робота у сфері паліативної допомоги»

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Становлення та розвиток паліативної допомоги в світі та в Україні.

Тема 1, 2.

1. Заповнити Таблицю МЗ.-1.1. «Стадії емоційних реакцій людини на інформацію про смертельний діагноз» (10 балів).

Обсяг – 2 друковані аркуші (Times New Roman, 12).

Таблиця МЗ-1.1.

<i>Стадія</i>	<i>Реакція людини</i>	<i>Дії фахівця з підтримки клієнта</i>
Заперечення		
Гнів		
Торги		
Депресія		
Прийняття		

2. Есе на тему: «Евтаназія: за чи проти?» (20 балів).

Обсяг – до 3х друковані аркуші (Times New Roman, 12).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ.

Робота з дітьми у сфері паліативної допомоги

Тема 3, 4.

3. Розробити план на 1 тиждень організації дозвілля дитини в межах дитячого хоспісу (20 балів).

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль І.			
Становлення та розвиток паліативної допомоги в світі та в Україні			
1. Стадії, пов'язані з емоційними реакціями на інформацію про власну смерть. (10 год)	Практичне заняття, семінарські заняття, модульний контроль	10	ІІ
2. Есе на тему: «Евтаназія: за чи проти?» (10 год)	Практичне заняття, семінарські заняття, модульний контроль	20	ІІІ
Змістовий модуль ІІ.			
Робота з дітьми у сфері паліативної допомоги			
3. Розробити на 1 тиждень план організації дозвілля дитини в межах хоспісу (20 год.)	Практичне заняття, семінарські заняття, модульний контроль	20	ІV
<i>Разом: 40 год.</i>	<i>Разом:</i>	50 год.	

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів з Модулю 3. “Соціальна робота в сфері паліативної допомоги” оцінюють за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюють відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їхнього переведення у європейську (ECTS) шкалу.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Лекції	4
2.	Практичні заняття	22
3.	Семінарські заняття	22
4.	Модульні контрольні роботи (1, 2)	50
5.	Самостійна робота	50
Підсумковий рейтинговий бал		

Максимально можлива кількість балів: 148.

Коефіцієнт: 1,48.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 1,48 = \text{кількість балів} - \text{рейтинговий показник успішності студента}$
(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

Розподіл балів, присвоюваних студентам

ЗМІСТОВІ МОДУЛІ				ПМК	Разом
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			
T1	T2	T3	T4		
22	32	22	22	50	148

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

до Модулю 3 «Соціальна робота у сфері паліативної допомоги»

Основна:

1. Актуальные проблемы социальной работы в сфере хосписной и паллиативной помощи: учебное пособие по спецкурсу / И. В. Чаплин. – Мариуполь, 2013. – 204 с.
2. Актуальні питання впровадження системи паліативної допомоги та забезпечення прав пацієнтів з обмеженим прогнозом життя в Україні / Губський Ю.І., Вольф О.О., Бобров О.Є. та ін. // Право на медичну допомогу в Україні – 2009. – Харків: Права людини, 2009. – с. 224–266.
3. Белая книга: стандарты и нормы хосписной и паллиативной помощи в Европе : часть 1 и 2 // Европейский журнал паллиативной помощи. – 2009. – Вып. 6, т. 16. – С. 278–289.
4. Бондарь Г.В. Паллиативная медицинская помощь : учеб. пособ. / Г.В. Бондарь. – Донецк, 2006. – 156 с.
5. Психологическое и социальное сопровождение больных детей и детей-инвалидов : учеб. пособ. / Под ред. С. М. Безух и С. С. Лебедевой. – СПб. : Речь, 2006. – 112 с.

Додаткова:

1. Вольф О. О. Основні нормативно-правові засади гуманізації політики щодо невиліковно хворих у світі / О.О. Вольф // Асоціація паліативної та хосписної допомоги. – [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.palliativ.kiev.ua/index.php?item=articles&id=2>. – Назва з екрана.
2. Діяльність інституту паліативної та хосписної медицини щодо удосконалення нормативно-правової бази паліативної та хосписної медицини в Україні / Губський Ю.І., Бабійчук О.М., Шевчик А.Л. та ін. // Медичне право – 2011. – С. 4–16.
3. Лопанов П.Н. Хосписы / П.Н. Лопанов, С.А. Полишкис. – М. : [б.и.], 2007. – 190 с.
4. Перший національний конгрес з паліативної допомоги (Ірпінь, 26–27 верес. 2012 р.) / Українська Програма курсу «Соціальна робота в сфері ХиПП», Ліга сприяння розвитку паліативної та хосписної допомоги. – [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://ligalife.com.ua/r.pdf>. – Назва з екрана.

МОДУЛЬ 4. СОЦІАЛЬНА РОБОТА В ПСИХІАТРІЇ

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		<i>Разом</i>	<i>Аудиторних</i>	<i>Лекцій</i>	<i>Семінарських</i>	<i>Практичних</i>	<i>Самостійна робота</i>	<i>Підсумковий контроль</i>
Змістовий модуль I.								
Становлення та розвиток соціальної роботи в психіатрії								
1.	Соціальна психіатрія: теоретичний підхід до визначення та змісту поняття.	14	4	2	2		10	
2.	Державна соціальна політика відносно психічнохворих осіб.	16	4	2	2		10	2
	Разом	30	8	4	4	0	20	2
Змістовий модуль II.								
Соціальна робота з психічнохворими								
3.	Особливості соціальної роботи з психічнохворими, зокрема дітьми, та їх найближчим оточенням	14	4	2		2		
4.	Реабілітаційна робота в психіатрії	16	4		2	2	20	2
	Разом	30	8	2	2	4	20	2
Змістовий модуль III.								
Реалізація завдань соціальної психіатрії в межах міжвідомчого підходу								
5.	Державні установи, які діють в сфері психіатричної допомоги	14	4	2		2		
6.	Громадські організації, які діють в сфері психіатричної допомоги	16	4		2	2	20	2
	Разом	30	8	2	2	4	20	2
Разом за навчальним планом		90	24	8	8	8	60	6

ПРОГРАМА

Модулю 4. Соціальна робота в психіатрії

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Становлення та розвиток соціальної роботи в психіатрії

ЛЕКЦІЯ 1. Соціальна психіатрія: теоретичний підхід до визначення та змісту поняття (2 год.)

Історія розвитку соціальної допомоги психічнохворим.

Сутність поняття соціальна психіатрія, її значення та зв'язок із соціальною роботою.

Теорія та практика соціальної психіатрії.

Основні поняття теми: соціальна психіатрія, психічнохворі.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1. Соціальна психіатрія: теоретичний підхід до визначення та змісту поняття. (2 год.)

ЛЕКЦІЯ 2. Державна соціальна політика щодо психічнохворих осіб (2 год.)

Соціально-психологічна характеристика осіб з психічною недостатністю.

Особливості соціальних ризиків, яким піддаються психічнохворі особи.

Нормативно-правова база в галузі соціального захисту психічнохворих осіб.

Основні поняття теми: особи з психічною недостатністю, інвалідність через психічну хворобу, фобія, соціальний ризик, захист прав.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2. Державна соціальна політика щодо психічнохворих осіб (2 год.)

Модульний контроль 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Соціальна робота з психічнохворими

ЛЕКЦІЯ 3. Особливості роботи з психічнохворими, зокрема дітьми, та їх найближчим оточенням (2 год.)

Психічнохворі як клієнти соціальної роботи.

Основні напрямки соціальної роботи у психіатрії.

Рівні соціальної роботи в психіатрії.

Основні поняття теми: суспільно спрямований вплив, біопсихосоціальна

модель, соціотерапевтичне втручання, психосоціальне втручання.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. Особливості роботи з психічнохворими, зокрема дітьми, та їх найближчим оточенням (2 год.)

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3. Реабілітаційна робота в психіатрії (2 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. Реабілітаційна робота в психіатрії (2 год.)

Модульний контроль 2.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Реалізація завдань соціальної психіатрії в межах міжвідомчого підходу

ЛЕКЦІЯ 4. Державні установи, які діють в сфері психіатричної допомоги.

Державні установи, які працюють із психічнохворими людьми.

Форми та методи роботи.

Взаємодія державних установ при вирішенні питань психічнохворих людей та їх оточення.

Основні поняття теми: профільний хворий, дієздатність, законні представники, інтеграція в соціум.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3. Державні установи, які діють в сфері психіатричної допомоги (2 год.)

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4. Громадські організації, які діють в сфері психіатричної допомоги (2 год.)

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. Громадські організації, які діють в сфері психіатричної допомоги. (2 год.)

Модульний контроль 3.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА

Модулю 4. Соціальна робота в психіатрії

Разом: 90 год., лекцій – 8 год., практичні заняття – 8 год., семінарські заняття – 8 год., самостійна робота – 60 год., підсумковий контроль – 6 год.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II		Змістовий модуль III	
Назва модуля	Становлення та розвиток соціальної роботи в психіатрії		Соціальна робота з психічнохворими		Реалізація завдань соціальної психіатрії в межах міжвідомчого підходу	
Кількість балів	59 балів		69 балів		99 балів	
Лекції	1	2	3	4	5	6
Дати						
Теми лекцій	Соціальна психіатрія: теоретичний підхід до визначення та змісту поняття. <i>(1 бал)</i>	Державна соціальна політика щодо психічнохворих осіб <i>(1 бал)</i>	Особливості соціальної роботи з психічнохворими, зокрема дітьми, та їх найближчим оточенням <i>(1 бал)</i>		Державні установи, які діють в сфері психіатричної допомоги <i>(1 бал)</i>	
Теми семінарських занять	Соціальна психіатрія: теоретичний підхід до визначення та змісту поняття. <i>(11 балів)</i>			Реабілітаційна робота в психіатрії <i>(11 балів)</i>		Громадські організації, які діють в сфері психіатричної допомоги <i>(11 балів)</i>
Теми практичних занять		Державна соціальна політика щодо психічнохворих осіб <i>(11 балів)</i>	Особливості соціальної роботи з психічнохворими, зокрема дітьми, та їх найближчим оточенням <i>(11 балів)</i>	Реабілітаційна робота в психіатрії <i>(11 балів)</i>	Державні установи, які діють в сфері психіатричної допомоги <i>(11 балів)</i>	Громадські організації, які діють в сфері психіатричної допомоги <i>(11 балів)</i>
Самостійна робота	# 1 (10 балів)	# 2 (10 балів)	# 3 (10 балів)		# 4 (20 балів)	
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)		Модульна контрольна робота 3 (25 балів)	
Підсумковий контроль	ЗАЛІК					

Максимально можлива кількість балів: 217.

Коефіцієнт: 2,17.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 2,17 =$ кількість балів – рейтинговий показник успішності студента

(де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Модулю 4. Соціальна робота в психіатрії

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Становлення та розвиток соціальної роботи в психіатрії

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 1. Соціальна психіатрія: теоретичний підхід до визначення та змісту поняття (2 год.)

Історія розвитку соціальної допомоги психічнохворим.

Соціальна психіатрія, її значення та зв'язок із соціальною роботою.

Теорія та практика соціальної психіатрії.

Особливості надання психологічної допомоги в Україні

Підбиття підсумків. Обговорення.

Література:

Основна: 3, 6.

Додаткова: 2.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 2. Державна соціальна політика щодо психічнохворих осіб. (2 год.)

Види та особливості психіатричних розладів.

Соціально-психологічна характеристика осіб з психічною недостатністю.

Особливості соціальних ризиків, яким піддаються психічнохворі особи.

Підбиття підсумків. Обговорення.

Література:

Основна: 3, 6.

Додаткова: 2.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 1.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Соціальна робота з психічнохворими

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. Особливості роботи з психічнохворими, зокрема дітьми, та їх найближчим оточенням. (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

Основні потреби психічнохворих, зокрема, дітей, та їх найближчого оточення.

Основні напрямки соціальної роботи у психіатрії.

Рівні соціальної роботи в психіатрії.

Література:

Основна: 2, 3, 6, 7.

Додаткова: 2.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 3. Реабілітаційна робота в психіатрії. (2 год.)

Принципи психосоціальної реабілітації осіб з психічною недостатністю.

Форми і методи психосоціальної реабілітації осіб з психічною недостатністю.

Види реабілітації осіб з психічною недостатністю.

Напрямки психореабілітації осіб з психічною недостатністю.

Підбиття підсумків. Обговорення.

Література:

Основна: 1, 2, 4.

Додаткова: 1, 2.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. Реабілітаційна робота в психіатрії. (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

Терапія, спрямована на дотримання призначеного лікування.

Арт-терапія.

Когнітивне відновлення.

Умовне керування.

Консультування та підтримуюча терапія.

Сімейні інтервенції.

Література:

Основна: 1, 2, 4.

Додаткова: 3.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 2.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Реалізація завдань соціальної психіатрії в межах міжвідомчого підходу

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3. Державні установи, які діють в сфері психіатричної допомоги. (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

Державні установи, які працюють із психічнохворими людьми.

Форми та методи роботи.

Взаємодія державних установ при вирішенні питань психічнохворих людей та їх оточення.

Література:

Основна: 2, 3, 7.

Додаткова: 3.

СЕМІНАРСЬКЕ ЗАНЯТТЯ 4. Громадські організації, які діють в сфері психіатричної допомоги. (2 год.)

Громадські установи, які працюють із психічнохворими людьми.

Форми та методи роботи.

Взаємодія громадських організацій при вирішенні питань психічнохворих людей та їх оточення.

Підбиття підсумків. Обговорення.

Література:

Основна: 2, 3, 7.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. Громадські організації які діють в сфері психіатричної допомоги. (2 год.)

Заняття відбувається у формі тренінгу.

Громадські установи, які працюють із психічнохворими людьми.

Взаємодія державних закладів та установ із громадськими організаціями при вирішенні питань психічнохворих людей та їх оточення.

Література:

Основна: 2, 3, 7.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ 3.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Модулю 4. Соціальна робота в психіатрії

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

Становлення та розвиток соціальної роботи в психіатрії

Тема 1.

1. Есе на тему «Революція поглядів суспільства на проблему психічнохворих» (10 балів). Обсяг – 3 друковані аркуші (Times New Roman, 12).

Тема 2.

2. Доповідь на тему «Соціальні наслідки психічних захворювань» (10 балів). Обсяг – 2 друковані аркуші (Times New Roman, 12).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.

Соціальна робота з психічнохворими

Тема 3,4.

3. Заповнити Таблицю М4-1.1. «Закон України «Про психіатричну допомогу» (10 балів).

Таблицю М4-1.1.

Номер та назва ключових статей	Основні положення	Значення для захисту прав психічнохворих людей

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III.

Реалізація завдань соціальної психіатрії в межах міжвідомчого підходу

Тема 5, 6.

4. Заповнити Таблицю М4-1.2. «Організації та установи м. Києва, що надають послуги психічнохворим та їх найближчому оточенню» (20 балів)

Таблицю М4-1.2.

Назва організації/установи	Державна/недержавна	Цільова група	Основні напрямки діяльності

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I.			
1. Есе на тему «Революція поглядів суспільства на проблему психічнохворих» (10 год.)	Практичне заняття, семінарське заняття, модульний контроль	10	II
2. Доповідь на тему «Соціальні наслідки психічних захворювань» (10 год.)	Практичне заняття, семінарське заняття, модульний контроль	10	III
Змістовий модуль II.			
3. Заповнити Таблицю М4-1.1. «Закон України «Про психіатричну допомогу» (20 год.)	Практичне заняття, семінарське заняття, модульний контроль	10	IV
Змістовий модуль III.			
4. Заповнити Таблицю М4-1.2. «Організації та установи м. Києва, що надають послуги психічнохворим та їх найближчому оточенню» (20 год.)	Практичне заняття, семінарське заняття, модульний контроль	20	V
<i>Разом: 60 год.</i>	<i>Разом:</i>	50	

СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів з Модулю 4. “Соціальна робота в психіатрії” оцінюють за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов’язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюють відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їхнього переведення у європейську (ECTS) шкалу.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Лекції	4
2.	Семінарські заняття	33
3.	Практичні заняття	55
4.	Модульні контрольні роботи (1, 2, 3)	75
5.	Самостійна робота	50
Підсумковий рейтинговий бал		217

Максимально можлива кількість балів: 217.

Коефіцієнт: 2,17.

Розрахунок балів, отриманих студентом (приведення до відповідності, де максимум – 100), здійснюється за формулою:

$X : 2,17 =$ кількість балів – рейтинговий показник успішності студента (де X – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу).

Розподіл балів, присвоюваних студентам

ЗМІСТОВІ МОДУЛІ						ПМК	Разом
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3			
T1	T2	T3	T4	T5	T6		
22	22	17	27	22	32	75	217

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА
до Модулю 4 «Соціальна робота в психіатрії»

Основна:

1. Гейер Т.А. Необходимые предпосылки для правильного разрешения вопроса о трудоустройстве психически больных / Т.А. Гейдер. – М. : [б.и.], 2004. – 185 с.
2. Дементьева Н.Ф. Формы и методы медико-социальной реабилитации нетрудоспособных граждан / Дементьева Н.Ф., Устинова Э.В. – М. : [б.и.], 2004. – 135 с.
3. Картинг П. Д. Возвращение в сообщество / П.Д. Картинг. – К: Сфера, 2001. – 75 с.
4. Позалікарняна допомога допомога та психіатрична реабілітація при важких психічних захворювань / Під ред. Я. Ван Вінгель. – К. : Сфера, 2002.
5. Психіатрична реабілітація / Ентоні В., Коен М., Фаркас М. – К. : «Сфера», 2001. – 215 с.
6. Психічне здоров'я: нове розуміння : рекомендації ВООЗ. – Женева, ВООЗ, 2000. – 28 с.
7. Юр'єва Л.Н. Історія. Культура. Психічні та поведінкові розлади / Л.Н. Юр'єва. – К. : Сфера, 2002. – 101 с.

Додаткова:

1. Красик Е.Д. Реабилитация психически больных: достижения и проблемы // Новое в теории и практике реабилитации психически больных. – СПб, 2004. – С. 39-43.
2. Костюченко С.І. Рекомендації з психосоціальної реабілітації хворих на психічні розлади [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <http://neuronews.com.ua/page/rekomendaciyi-z-psihosocialnoyi-reabilitaciyi-hvorih-na-psihični-rozładi> – Назва з екрана.
3. Панов А.М. Центры социальной реабилитации детей с ограниченными возможностями – эффективная форма социального обслуживания семьи и детей / А.М. Панов. – М. : [б.и.], 2003. – 67 с.

ІІІ. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ОСОБЛИВИМИ ГРУПАМИ КЛІЄНТІВ»

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом поза аудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання студентами ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Соціальна робота з особливими групами клієнтів» – це вид науково-дослідної роботи студента, що містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Тема ІНДЗ: Технологія ведення випадку у роботі з різними категоріями клієнтів

Орієнтовна структура ІНДЗ:

1. Розробка кейсу (проблемної ситуації), в основу якого буде покладено життєпис за певний обраний проміжок часу представника обраної студентом групи клієнтів.
2. Оцінка потреб клієнта та його ресурсів, за описаним кейсом.
3. Розробка схеми перспективного плану соціальної роботи з клієнтом.
4. Оцінка ризиків у роботі з клієнтом та шляхів їх нейтралізації.

Критерії оцінювання ІНДЗ

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Розробка кейсу (проблемної ситуації)	10 балів
2.	Оцінка потреб клієнта та його ресурсів	5 балів
3.	Розробка схеми перспективного плану	10 балів
4.	Оцінка ризиків у роботі з клієнтом та шляхів їх нейтралізації	5 балів
Разом		30 балів

ІV. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

З ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІАЛЬНА РОБОТА З ОСОБЛИВИМИ ГРУПАМИ КЛІЄНТІВ»

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Соціальна робота з особливими групами клієнтів» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Розрахунок рейтингових балів за чотири модулі навчальної дисципліни:

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Модуль 1. Соціальна робота з наркозалежними	138
2.	Модуль 2. Соціальна робота в пенітенціарній системі	168
3.	Модуль 3. Соціальна робота в сфері паліативної допомоги	148
4.	Модуль 4. Соціальна робота у психіатрії	217
5.	Індивідуальна навчально-дослідницька робота	30
Підсумковий рейтинговий бал		701

Загальна сума балів за курс: 701

Коефіцієнт: 11,7

Розрахунок балів отриманих студентом (приведення до відповідності, де max 100):

$x^1 : 11,7 + \text{бал отриманий за іспит (макс. – 40)} = \text{підсумкова кількість балів (рейтинговий показник успішності студента)}$.

Порядок переведення рейтингових показників успішності

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 Балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності

¹ x – кількість балів, отриманих студентом протягом вивчення курсу

E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

V. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

VI. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ збірка тестових і контрольних завдань;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

VII. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

Модуль 1. Соціальна робота з наркозалежними

1. Етапи формування наркотичної залежності.
2. Фактори переходу до вживання наркотиків ін'єкційним шляхом.
3. Загальні наслідки вживання ПАР, зокрема ін'єкційним шляхом.
4. Соціальні та поведінкові особливості СІН: специфіка вживання наркотиків, незахищені статеві контакти, протиправна поведінка.
5. Відмінності неповнолітніх та молодих споживачів від дорослих, які вживають ПАР.
6. Потреби підлітків та молоді, які вживають ПАР, зокрема ін'єкційним шляхом.
7. Соціальні послуги, які мають надаватися підліткам та молоді, які вживають ПАР.
8. Зовнішні ознаки вживання ПАР, зокрема ін'єкційним шляхом.
9. Поведінкові ознаки вживання ПАР, зокрема ін'єкційним шляхом.
10. Алгоритм оцінки підлітків та молоді на предмет вживання ПАР.
11. Визначення способу вживання.
12. Зв'язок етапів зміни поведінки та формування залежності.
13. Мотивація як запорука включення до програми реабілітації.
14. Складові компоненти реабілітаційної програми.
15. Сутність детоксикації.
16. Амбулаторні та стаціонарні реабілітаційні програми в Україні.
17. Особливості програми «12 кроків».
18. Терапевтичні спільноти: АА, АН, АЛАНОН.
19. Філософія зменшення шкоди від вживання наркотиків.
20. Цільова група програм зменшення шкоди.
21. Стратегії зменшення шкоди в профілактиці вживання ПАР.
22. Програми обміну шприців.
23. Реалізація програм замісної підтримуючої терапії (ЗПТ).
24. Реалізація програм підтримки.
25. Розвиток інфраструктури соціальних та медичних центрів допомоги.

Модуль 2. Соціальна робота у пенітенціарній системі

1. Предмет пенітенціарної соціальної роботи.
2. Принципи, мета, завдання та функції пенітенціарної соціальної роботи в установах виконання покарань (далі – УВП).
3. Структура кримінально-виконавчої служби (пенітенціарної системи) в Україні.
4. Становлення засад соціальної роботи у вітчизняній пенітенціарній системі: основні етапи.

5. Суб'єкти, які реалізують соціальну роботу із засудженими в умовах пенітенціарної системи.
6. Партнерські організації, які реалізують соціальну роботу на базі УВП: ЦСССДМ, громадські організації, релігійні спільноти.
7. Основні напрями та форми соціальної роботи в УВП.
8. Організація профілактичної роботи в місцях позбавлення волі.
9. Робота з методом «рівний – рівному» в місцях позбавлення волі.
10. Волонтерський рух в місцях позбавлення волі.
11. Групи підтримки в місцях позбавлення волі.
12. Соціальна робота на дільниці карантину, діагностики та розподілу.
13. Діагностика проблем, потреб та особливостей засудженого, початкова оцінка та її методи.
14. Соціальна робота на дільниці ресоціалізації, комплексна оцінка потреб, розробка індивідуального плану соціально-виховної роботи із засудженим.
15. Соціальна робота на дільниці соціальної адаптації.
16. Мета, завдання та принципи підготовки засуджених до звільнення.
17. Актуальні потреби та проблеми засуджених, які готуються до звільнення з місць позбавлення волі, у тому числі неповнолітніх.
18. Основні завдання та зміст діяльності органів та установ, які беруть участь у підготовці засуджених до звільнення.
19. Особливі категорії засуджених, які потребують підтримки.
20. Специфіка соціальної роботи з неповнолітніми засудженими.
21. Особливості соціальної роботи із засудженими жінками, а також жінками, які мають дітей до 3-х років.
22. Соціальна робота із засудженими похилого віку та особами, які мають інвалідність.
23. Соціальна робота із особами, засудженими до довічного ув'язнення.
24. Соціальна робота із наркозалежними засудженими.
25. Соціальна робота із засудженими, які зазнають утисків.

Модуль 3. Соціальна робота в сфері паліативної допомоги

1. Етимологічний аналіз та визначення поняття «паліативна допомога».
2. Визначення понять «хоспіс», «хоспісна допомога», «паліативна допомога», «паліативних хворий».
3. Паліативна допомога в історичній ретроспективі.
4. Становлення та розвиток паліативної допомоги в Україні.
5. Історія створення та завдання хоспісу.
6. Напрямки діяльності хоспісу.
7. Медико-соціальні та психологічні питання клієнтів паліативних установ.
8. Моделі та принципи надання допомоги паліативним хворим.
9. Стадії емоційних реакцій людини на інформацію про смертельний діагноз.

10. Професійна компетентність соціального працівника у сфері паліативної допомоги.
11. Особливості дитячого хоспісу.
12. Характеристика соціально-психологічного портрету дитини, яка перебуває на довготривалому лікуванні, та невиліковно хворої дитини.
13. Характеристика напрямків соціальної роботи у даній установі.
14. Потреби дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні, та їх найближчого оточення.
15. Визначення специфіки підтримки дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні.
16. Особливості організації дозвілля дітей, які перебувають на довготривалому лікуванні.
17. Лікарняні дозвіллєві програми.
18. Програма «лікарняні клоуни» (досвід БФ «Доктор Клоун»).
19. Створення анімації, функції арт-терапії.
20. Досвід залучення волонтерів.

Модуль 4. Соціальна робота в психіатрії

1. Визначення поняття «соціальна психіатрія», її значення та зв'язок із соціальною роботою.
2. Історія розвитку соціальної допомоги психічнохворим.
3. Революція поглядів суспільства на проблему психічнохворих.
4. Особливості надання психологічної допомоги в Україні.
5. Нормативно-правова база в галузі соціального захисту психічнохворих осіб.
6. Психіатричні розлади, природа їх виникнення та вплив на задоволення потреб.
7. Види та особливості психіатричних розладів.
8. Психічнохворі як клієнти соціальної роботи.
9. Рівні соціальної роботи в психіатрії.
10. Основні напрямки соціальної роботи у психіатрії.
11. Особливості соціальних ризиків, яким піддаються психічнохворі особи.
12. Соціальний портрет психічнохворого.
13. Форми і методи психосоціальної реабілітації.
14. Громадські установи, які працюють із психічнохворими людьми.
15. Державні установи, які працюють із психічнохворими людьми.
16. Взаємодія державних закладів та установ із громадськими організаціями при вирішенні питань психічнохворих людей та їх оточення.
17. Види реабілітації осіб з психічною недостатністю.
18. Напрямки психореабілітації осіб з психічною недостатністю.
19. Принципи психосоціальної реабілітації осіб з психічною недостатністю.
20. Консультування та підтримуюча терапія осіб з психічною недостатністю.

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Модуль 1. Соціальна робота з наркозалежними

Основна:

1. Аутрич-робота среди потребителів ін'єкційних наркотиків / [Киценко Н., Волик А., Шульга Л. и др.]. – К. : МБФ «Альянс ВІЧ/СПІД в Україні», 2012. – 82 с.
2. Байкенов Е.Б. Мотивационное консультирование на различных этапах наркологической помощи : методические рекомендации / Е.Б. Байкенов. – Павлодар, 2010. – 49 с.
3. Волик А. Аутрич и консультирование / Волик А., Киценко Н. – К. : АFEW, 2009. – 127 с.
4. Мотивационное интервьюирование лиц, употребляющих инъекционные наркотики : метод. рекоменд. – К. : Альянс ВІЧ, СПІД в Україні, 2004. – 108 с.
5. Подростки групп риска к инфицированию ВІЧ : Книга для участника : учебно-методическое пособие / [Аноприенко Е. В., Журавель Т. В., Пархоменко Ж. В.] / Под общ. ред. Т. В Журавель. – К. : ПЦ «Фолиант», 2012. – 228 с.
6. Профілактика виживання наркотиків серед учнівської та студентської молоді : метод. посібник / Журавель Т. В., Самусь В. В., Сергеева К. В., Соловійова О.Д., Строева Н. М. ; за ред. Т.В. Журавель. – К. : ФО- П Буря О.Д. 2014. – 96 с.

Додаткова:

1. Адиктивна поведінка підлітків. – К. : [б.в.], 2013. – 117 с.
2. Егоров А. Ю. Возрастная наркология / Егоров А. Ю. – СПб., 2002. – 272 с.
3. Личко А. Е. Подростковая наркология / Личко А. Е., Битецкий В. С. – М. : [б.и.], 1999. – 231 с.
4. Шаг за шагом: проблемы сообщества потребителей инъекционных наркотиков и пути их решения / [Власенко Л., Волик А., Саранг А. и др.] / Под общ. ред. Т. Дешко. – К. : МБФ «Альянс ВІЧ/СПІД в Україні», 2004. – 82 с.

Модуль 2. Соціальна робота в пенітенціарній системі

Основна:

1. Ашин А. А. Воспитательная колония: история и современность : монография / Ашин А. А. – Владимир : Изд-во Владим. гос. ун-та, 2008. – 428 с.
2. Беяева Л. И. Становление и развитие исправительных заведений для несовершеннолетних правонарушителей в России (середина ХІХ – начало ХХ века)// Беяева Л. И. – М. : [б.и.], 1995. – 100 с.

3. Герман Е. Шаг за шагом: профилактическая работа общественных организаций в учреждениях исполнения наказаний Украины / Елена Герман. – К. : МБФ «Альянс по ВИЧ/СПИД в Украине», 2012. – 74 с.

4. Журавель Т.В. Соціально-педагогічна робота з неповнолітніми в установах пенітенціарної системи / Т. В. Журавель // Соціальна педагогіка : навч. посібник / За заг. ред. О. В. Безпалько; Авт.-кол. О. В. Безпалько, І. Д. Зверева, Т. Г. Веретенко та ін. : – К. : Академвидав, 2013. – 312 с.; С. 217–236.

5. Підготовка до звільнення осіб, які відбувають покарання у виді обмеження або позбавлення волі на певний строк, у тому числі неповнолітніх: метод. посібник / За ред. Т. В. Журавель, Ю. В. Пилипас ; Авт.-кол.: В. М. Вовк, Т. В. Журавель, В. М. Калівошко та ін. – К. : Версо-04, 2012. – 168 с.

6. Социальная работа в уголовно-исполнительной системе : учеб. пособ. / С. А. Лузгин, М. И. Кузнецов, В. Н. Казанцев [и др.]; под общ. ред. Ю. И. Калинина – 2-е изд., испр. – Рязань : Академия права и управления Федеральной службы исполнения наказаний, 2006. – 355 с.

7. Соціальна робота з неповнолітніми, які перебувають у місцях позбавлення волі / авт.-упоряд.: О. В. Беца, О. В. Вакуленко, І. М. Дубиніна [та ін.]. ; за ред. Синьова В. М. – К. : [б.в.], 2003. – 222 с.

Додаткова:

1. Кримінально-виконавче право України : підручник / [О. М. Джужа, І. Г. Богатирьов, О. Г. Колб та ін.] ; за заг. ред. О. М. Джужи. – К. : Атіка, 2010. – 752 с.

2. Кримінально-виконавчий кодекс України : офіц. видання зі змін. та доп. станом на 20.12.2007 р., прийн. 11 липня 2003 р. № 1129-IV / М-во юстиції України. – К. : Форум, 2007. – 164 с.

3. Кудимов А. Ф. Историческая справка о создании и организации пенитенциарных учреждений для несовершеннолетних правонарушителей / Кудимов А. Ф. // Вопросы ювенальной юстиции – 2006 – Вип. №3 (8) – С. 2–5.

4. Педагогічні основи ресоціалізації злочинців / Синьов В. М., Радов Г. О., Кривуша В. І., Беца О. В. – К. : МП “Леся”, 1997. – 272 с.

Модуль 3. Соціальна робота у сфері паліативної допомоги

Основна:

1. Актуальные проблемы социальной работы в сфере хосписной и паллиативной помощи: учебное пособие по спецкурсу / И. В. Чаплин. – Мариуполь, 2013. – 204 с.

2. Актуальні питання впровадження системи паліативної допомоги та забезпечення прав пацієнтів з обмеженим прогнозом життя в Україні / Губський Ю.І., Вольф О.О., Бобров О.Є. та ін. // Право на медичну допомогу в Україні – 2009. – Харків: Права людини, 2009. – с. 224–266.

3. Белая книга: стандарты и нормы хосписной и паллиативной помощи в Европе : часть 1 и 2 // Европейский журнал паллиативной помощи. – 2009. –

Вып. 6, т. 16. – С. 278–289.

4. Бондарь Г.В. Паллиативная медицинская помощь : учеб. пособ. / Г.В. Бондарь. – Донецк, 2006. – 156 с.

5. Психологическое и социальное сопровождение больных детей и детей-инвалидов : учеб. пособ. / Под ред. С. М. Безух и С. С. Лебедевой. – СПб. : Речь, 2006. – 112 с.

Додаткова:

1. Вольф О. О. Основні нормативно-правові засади гуманізації політики щодо невиліковно хворих у світі / О.О. Вольф // Асоціація паліативної та хоспісної допомоги. – [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.palliativ.kiev.ua/index.php?item=articles&id=2>. – Назва з екрана.

2. Діяльність інституту паліативної та хоспісної медицини щодо удосконалення нормативно-правової бази паліативної та хоспісної медицини в Україні / Губський Ю.І., Бабійчук О.М., Шевчик А.Л. та ін. // Медичне право – 2011. – С. 4–16.

3. Лопанов П.Н. Хосписы / П.Н. Лопанов, С.А. Полишкис. – М. : [б.и.], 2007. – 190 с.

4. Перший національний конгрес з паліативної допомоги (Ірпінь, 26–27 верес. 2012 р.) / Українська Програма курсу «Соціальна робота в сфері ХиПП», Ліга сприяння розвитку паліативної та хоспісної допомоги. – [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://ligalife.com.ua/r.pdf>. – Назва з екрана.

Модуль 4. Соціальна робота в психіатрії

Основна:

1. Гейер Т.А. Необходимые предпосылки для правильного разрешения вопроса о трудоустройстве психически больных / Т.А. Гейдер. – М. : [б.и.], 2004. – 185 с.

2. Дементьева Н.Ф. Формы и методы медико-социальной реабилитации нетрудоспособных граждан / Дементьева Н.Ф., Устинова Э.В. – М. : [б.и.], 2004. – 135 с.

3. Картинг П. Д. Возвращение в сообщество / П.Д. Картинг. – К: Сфера, 2001. – 75 с.

4. Позалікарняна допомога допомога та психіатрична реабілітація при важких психічних захворювань / Під ред. Я. Ван Вінгель. – К. : Сфера, 2002.

5. Психіатрична реабілітація / Ентоні В., Коен М., Фаркас М. – К. : «Сфера», 2001. – 215 с.

6. Психічне здоров'я: нове розуміння : рекомендації ВООЗ. – Женева, ВООЗ, 2000. – 28 с.

7. Юр'єва Л.Н. Історія. Культура. Психічні та поведінкові розлади / Л.Н. Юр'єва. – К. : Сфера, 2002. – 101 с.

Додаткова:

1. Красик Е.Д. Реабилитация психически больных: достижения и проблемы // Новое в теории и практике реабилитации психически больных. – СПб, 2004. – С. 39-43.
2. Костюченко С.І. Рекомендації з психосоціальної реабілітації хворих на психічні розлади [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <http://neuronews.com.ua/page/rekomendaciyi-z-psihosocialnoyi-reabilitaciyi-hvorih-na-psihichni-rozradi> – Назва з екрана.
3. Панов А.М. Центры социальной реабилитации детей с ограниченными возможностями – эффективная форма социального обслуживания семьи и детей / А.М. Панов. – М. : [б.и.], 2003. – 67 с.